

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΑΛΗΤΕΙΑΣ — Μια Νομική και Εγκληματολογική προσέγγιση

Γιώργος Ν. Γαλάνης
Πτυχιούχος ψυχολόγος
και εγκληματολόγος
Πανεπιστημίου Αμβούργου

α) ΝΟΜΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα (Π.Κ.) εγκληματίας αλήτης θεωρείται εκείνος που στερείται των μέσων συντήρησης από φυγοπονία ή εξαιτίας ροπής του προς την άτακτη ζωή και περιπλανάται στη χώρα ή περιφέρεται σε κάποιον τόπο χωρίς να έχει μόνιμο κατάλυμα (βλ. αρθ. 408 Π.Κ.).

Φυγόπονος θεωρείται εκείνος που αποφεύγει και αποστρέφεται την εργασία γιατί δεν θέλει να εργασθεί και όχι γιατί δεν μπορεί ή δεν βρίσκει εργασία. (βλ. ΚΟΝΤΑΞΗΣ 1987, σ. 2250).

Η αλητεία συνδέεται κατά κανόνα άμεσα με την επαιτεία. Εγκληματίας επαίτης ορίζεται εκείνος ο οποίος από φυγοπονία ή από φιλοχρηματία ή κατά συνήθεια επιδιώκει την ελεημοσύνη των άλλων (βλ. αρθ. 407 Π.Κ.).

Από τα τέλη του περασμένου αιώνα οι εγκληματίες επαίτες και αλήτες αποτελούν ιδιαίτερη κατηγορία εγκληματιών. Τότε αλλά και σήμερα ακόμη θεωρούνται ότι ανήκουν στην κατηγορία των εγκληματιών που διαπράττουν αξιόποινες πράξεις από έξη, συνήθεια ή επάγγελμα. Ωστόσο επικράτησε η άποψη ότι οι επαίτες και αλήτες — καθώς και πόρνες παλαιότερα — αποτελούν ιδιαίτερη "ομάδα εγκληματιών" επειδή η περίπτωσή τους χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι δεν απαιτείται κατ' επανάληψη διάπραξη κάποιου εγκλήματος στο παρελθόν ή και στο παρόν αλλά αυτό που αποδοκιμάζεται είναι μόνο ο τρόπος που ζουν. Η αποδοκιμασία αυτή έχει τις ρίζες της στην αντίληψη ότι τα φυγόπωνα άτομα, καθώς και εκείνα που ρέπουν σε άτακτη ζωή παρουσιάζουν αυξημένες πιθανότητες για διάπραξη εγκλήματος (βλ. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ 1985, σελ. 251 επ.). Για εκείνο δηλαδή που αποδοκιμάζονται και απειλούνται με ποινή οι φυγόπονοι αλήτες δεν είναι κάποια συγκεκριμένη πράξη τους, αλλά η επικινδυνότητά τους, μ' άλλα λόγια "η προσωπικότητά τους αυτή που είναι" (ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ 1985, σ. 252 βλ. επίσης σχετικά: ΜΠΑΚΑΤΣΟΥΛΑΣ 1944, ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ 1966).

Ο λόγος για το αξιόποινο της αλητείας — σύμφωνα με τη νομική σκέψη — απορρέει από την αναγκαιότητα αντιμετώπισης του κινδύνου που δημιουργεί αυτή στην οικονομική ζωή και την έννομο ασφάλεια της χώρας με ποινικά μέσα (βλ. ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ 1980, σελ. 1332).

Με την έλλειψη μέσων συντήρησης νοούνται νόμιμα μέσα. Δεν είναι νόμιμα, όταν αυτά προέρχονται από εγκλήματα όπως π.χ. κλοπή, επαιτεία.

Αυτός που δεν στερείται τα μέσα συντήρησης και περιπλανάται από τόπο σε τόπο δεν θεωρείται αλήτης αλλά τουρίστας.

Δεν θεωρείται επίσης αλήτης αυτός που περιφέρεται σε κάποιον τόπο εφ' όσον έχει μόνιμο κατάλυμα σ' αυτόν. Απαιτείται συχνή αλλαγή της προσωρινής διαμονής χωρίς δικαιολογημένη αιτία για να θεωρηθεί κανείς αλήτης.

Τα χρησιμοποιούμενα για την περιπλάνηση μέσα είναι αδιάφορα.

Οι έννοιες της φυγοπονίας και της ροπής προς άτακτη ζωή, είναι έννοιες νομικές (βλ. σχετικά: ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ 1980, σελ. 1332 επ., ΚΟΝΤΑΞΗΣ 1987, σελ. 2251 επ.).

Ιστορικά, πολύ πριν εμφανισθεί η έννοια του μέτρου ασφαλείας στις νομοθεσίες διαφόρων κρατών βρίσκει κανείς τρόπους αντίδρασης κατά των αλητών και επαιτών που μοιάζουν μ' αυτά που σήμερα ονομάζονται μέτρα ασφαλείας. Ήδη τον 17ο αιώνα λειτουργούσαν στην Ολλανδία ιδρύματα για φυγόπονους τα *Spinhuis* για γυναίκες και τα *Rasphuis* για άνδρες, όπου οι τρόφιμοι ασχολούνταν κυρίως με την ύφανση.

Ο ναπολεόντειος Κώδικας του 1810 ποινικοποιεί την αλητεία και επαιτεία και επιβάλλει το κλείσιμο των καταδικασθέντων σε ειδικό κατάστημα. Η Ισπανία καθιερώνει το 1933 τον νόμο *Vagos y malleantes* που προβλέπει το εγκλεισμό των φυγόπονων σε κατάστημα εργασίας ή σε αγροτική αποικία και συνιστά μέτρο ασφαλείας *ante delictum*, γιατί ο εγκλεισμός μπορεί να γίνει ανεξάρτητα αν έχει διαπραχθεί έγκλημα ή όχι. Τον εγκλεισμό σε καταστήματα εργασίας προβλέπουν και οι Ποινικοί Κώδικες της Ελβετίας και Δανίας, υπό την προϋπόθεση όμως διάπραξης εγκλήματος που μπορεί να αποδοθεί στην φυγοπονία του δράστη. Προς αυτή την κατεύθυνση προσανατολίζεται και ο ελληνικός Ποινικός Κώδικας (βλ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ 1985, σελ. 140).

Συγκεκριμένα στη χώρα μας ο ποινικός νόμος του 1834 τιμωρούσε ως πταίσματα την φυγοπονία, την επαιτεία, την αγυρτεία και την γοητεία (αρθ. 661-666 Π.Ν. 1834). Το 1919 δημοσιεύθηκαν οι νόμοι 1681 "περί αλητείας και επαιτείας" και 1682 "περί προστασίας των εις επαιτείαν, αλητείαν κ.λ.π. εκδότων ανηλίκων" που επέφεραν αναμόρφωση στο προηγούμενο ποινικό καθεστώς. Με την ψήφιση του ποινικού κώδικα του 1929 το κεφ. ΚΕ' του ειδικού μέρους περιέλαβε διατάξεις για την "Επαιτεία και Αλητεία" παρ' ότι στην αιτιολογική έκθεση του Νομοσχεδίου θεωρήθηκε ότι οι προηγούμενοι νόμοι αφ' ενός μεν είχαν "παρακολουθήσει τις νεωτέρας επί των δι' αυτών ρυθμιζομένων θεμάτων αντιλήψεις εις τρόπον ώστε να μη χρήζωσιν αναθεωρήσεως" και αφετέρου είχαν "διαμορφώσει ιδιονόλως σύστημα ουσιαστικών και δικονομικών διατάξεων σχετιζόμενον ιδίως προς την λειτουργίαν του δια τους επαίτας και αλήτας ασύλου και την αναγκαστικήν των εν τούτω παραμονήν, εις τρόπον ώστε να μη είναι εφικτή η εν τω Ποινικώ Κώδικι συνύφανσις αυτών" (Αιτ. Εκθ. Σχ. Π.Κ. 1929: Επαιτεία-Αλητεία. βλ. ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ 1985, σελ. 252).

β) ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ (ψυχολογική και κοινωνιολογική) ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ.

Ο *NELS ANDERSON* που ο ίδιος για αρκετό διάστημα υπήρξε φυγόπονος αλήτης στο βιβλίο του "*The Hobo*" (1923) προσπαθεί να παρουσιάσει την εσωτερική πλευρά του προβλήματος.

Κατά την διάρκεια της δεκαετίας του '20 και του '30 οι αλήτες και επαίτες αποτελούσαν σπουδαίο κοινωνικό φαινόμενο. Τότε δεν έβλεπε κανείς τον κόσμο τους όπως σήμερα με μια τάση εσωτερικισμού και ρομαντισμού, γεγονός που σαν αποτέλεσμα είχε την επικράτηση της άποψης των προληπτικών μέτρων (βλ. *MATZA* 1973, σελ. 32 επ.). Τότε είχαν θεωρηθεί σαν "κοινωνική μάστιγ", που πληρούσαν κυρίως το στερεότυπο του επικίνδυνου ατόμου γιατί οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ζούσαν παραβίαζαν — με την μη συμμετοχή τους — δύο βασικές αξίες της αστικής κοινωνίας, την παραγωγική εργασία και την ιδιοκτησία — κάτι παρόμοιο συνέβει με την κοινωνική αντίδραση στο φαινόμενο των *hippy* στις μέρες μας (βλ. *ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ* 1985, σελ. 139).

Στο παρελθόν η οικονομική εξαθλίωση πλατειών λαϊκών μαζών σε συνάρτηση με την έλλειψη κάθε νομικής προστασίας των οικονομικά αδυνάτων είχε σαν συνέπεια πλήθη ατόμων άστεγα και ρακένδυτα να περιφέρονται από τόπο σε τόπο προσπαθώντας να επιβιώσουν με την διαρπαγή καρπών από τους αγρούς και την επαιτεία. Εύλογο λοιπόν ήταν να θεωρούνται από τα άλλα κοινωνικά στρώματα σαν εχθρική απειλή (βλ. *ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ* 1985 σελ. 139).

Έτσι λοιπόν η έρευνα του *ANDERSON* όπως και οι περισσότερες έρευνες της "Σχολής του Σικάγου" υποστηρίχθηκε και συγχρηματοδοτήθηκε από διάφορες υπηρεσίες και επιτροπές που είχαν δείξει ενδιαφέρον για την καλύτερη κατάσταση των επαιτών, φυγόπονων αλητών, των αλκοολικών, άστεγων και άλλων περιθωριακών, και παρ' ότι οι φυγόπονοι αλήτες αποτελούσαν το 1 και 2,5% του πληθυσμού του Σικάγου ο *ANDERSON*, διαπίστωσε την οικολογική απομόνωση των φυγόπονων αλητών σε εμπορικά και κυκλοφοριακά κέντρα. Αυτήν την οικολογική συγκέντρωση θεωρεί αιτία της εξέλιξης ειδικών "χαρακτηριστικών Υπηρεσιών" που δημιούργησαν έναν απομονωμένο πολιτιστικό χώρο την *Hobo-hemia* (βλ. *MATZA* 1973, σελ. 33). Ο *BEN REITMANN*, ένας γνωστός αναρχικός διανοούμενος και φυγόπονος αλήτης κάθε εποχής πίστευε ότι υπάρχουν τρία είδη από *Vagabunden*: Ο *hobo* που περιπλανάται και εργάζεται μόνο ευκαιριακά, ο *tramp* ένας περιφερόμενος μη εργατής και ο *bum* ήταν ένας στάσιμος μη εργάτης.

Ο *ANDERSON* υιοθετεί κατ' αρχή την τυπολογία του *TUCKER* και διαφοροποιώντας την πρώτη κατηγορία (*hobo*) σε ευκαιριακούς και εποχιακούς εργάτες και προσθέτοντας μία ακόμη κατηγορία του περιφερόμενου ευκαιριακού εργάτη (*home guard*) που παρουσιάζει τις περισσότερες ομοιότητες με τους "κανονικούς" μέσους πολίτες (βλ. *MATZA* 1973, σελ. 36 επ.) δημιουργεί συνολικά πέντε κατηγορίες φυγόπονων αλητών.

Η άποψη που επικράτησε στην παραδοσιακή "παλαιά" εγκληματολογία, επηρεασμένη κυρίως από την ψυχολογία, είχε σαν αποτέλεσμα στις διάφορες έρευνες αλλά κατ' κύριο λόγο στη νομική σκέψη ότι η παρεκκλίνουσα συμπεριφορά γενικά αλλά και ειδικά στην περίπτωση των φυγόπονων αλητών, χαρακτηρίζει άτομα

πνευματικά μειονεκτικά, κοινωνικά δύσκολα κ.α. τα οποία δεν έχουν απολύτως, καμία εσωτερική σχέση με το περιβάλλον και την κοινότητα (βλ. π.χ. *HARMEL* 1974, σελ. 92 επ.).

Τέτοιες απόψεις απορρίπτονται σήμερα κατηγορηματικά και δεν μπορούν να στηριχθούν επιστημονικά.

Νεότερες έρευνες έχουν αποδείξει ότι πρόκειται κυρίως για άτομα ανδρικού φύλου, τα οποία έχουν προσωπική επαφή μεταξύ τους και λειτουργούν σαν Ομάδα με συγκεκριμένους κανόνες, ρόλους και "καθημερινές θεωρίες" (*Altagstheorien*). Χαρακτηριστικό είναι ότι στις ομάδες των φυγόπονων αλητών (άλλοι χαρακτηρισμοί σε γερμανόφωνες χώρες για τους φυγόπονους αλήτες: "*Sandler*", "*Penner*", "*Pennbruder*", "*Bagabund*", "*Landstreicher*", "*Stadtstreicher*", "*Treber*" ή όπως συνήθως στην βιβλιογραφία παρουσιάζεται "*Nichtsebgafter*") σπάνια υπάρχουν γυναίκες (βλ. *GIRTLE* 1980, σελ. 8).

Στατιστικές για τους φυγόπονους αλήτες περιέχουν λάθη και θεωρούνται προβληματικές (αντί άλλων βλ. π.χ. *GALANIS* 1987, σελ. 88 επ.).

Στις αρχές της δεκαετίας του '70 είχαν επισημανθεί στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας περίπου 90 χιλιάδες φυγόπονοι αλήτες (βλ. *HARMEL* 1974, σελ. 95). Συνήθως στην κατηγορία των φυγόπονων αλητών αντιπροσωπεύονται όλες οι ηλικίες ιδιαίτερα από το 18ο έτος και πάνω.

Οι φυγόπονοι αλήτες σαν "κοινωνική περιθωριακή ομάδα" (βλ. *BECKER* 1963, *BRUSTEN/HOHMEIER (HRSG)* 1975, *KARSTEDT* 1975, *FURSTENBERG* 1965) έχει δικές της αξίες και κανόνες, δικά της σύμβολα και δικά της πρότυπα διαπραγματευτικών ενεργειών που δεν ανταποκρίνονται στα κοινωνικά πρότυπα.

Γι' αυτό άλλωστε θεωρούνται απειλή για το σύστημα αξιών από τις κυρίαρχες ομάδες, οι οποίες προσπαθούν να τους τοποθετήσουν στο κοινωνικό περιθώριο (βλ. *GIRTLE* 1980, σελ. 8 επ.).

Έτσι για τους φυγόπονους αλήτες από τις καταστάσεις τις οποίες ζουν δημιουργούνται χαρακτηριστικές στρατηγικές επίλυσης των προβλημάτων τους που τις μαθαίνουν στην "υποκοουλτούρα" και τις διαδίδουν παραπέρα (βλ. *YOUNG* 1974, σελ. 179 επ.).

Τις ομάδες των φυγόπονων αλητών — όπως και άλλες περιθωριακές Ομάδες (βλ. π.χ. *HOLLSTEIN* 1983) χαρακτηρίζει ένα είδος "εσωτερικής μετανάστευσης" που είναι αποτέλεσμα πικρών ή απογοητευτικών εμπειριών από την οικογένειά τους στην οποία δεν θέλουν να επιστρέψουν. Έχουν χάσει την προσωπική τους ταυτότητα και στην νέα "Ομάδα" επιζητούν να βρουν μία ανάλογη "κοινωνική ταυτότητα" (βλ. *ERIKSON* 1979, *KRAPPMANN* 1978, *HAUSSER* 1983).

Η έλλειψη πνευματικής ικανότητας ("*Mangel an geistiger Momilitat*") που αποδίδεται σ' αυτά τα άτομα (βλ. π.χ. *HARMEL* 1974) γιατί δεν θέλουν να αποχωρισθούν από την ομάδα δεν αποτελεί καν ένδειξη για πνευματική σνεπάρκεια. Γιατί αυτός που έγινε φυγόπονος αλήτης, ελπίζει ότι η ομάδα θα τον βοηθήσει να αντικαταστήσει την "κατεστραμμένη ταυτότητά" του (βλ. π.χ. *COFFMAN* 1967, 1971, 1972) — από παραμονή του π.χ. σε "Άσυλο" ή σε σωφρονιστικό κατάστημα — και να αποκτήσει την χαμένη του αυτοπεποίθηση. Εξ' άλλου το

σύστημα των εσωτερικών επιβραβεύσεων — πέρα από τις συνηθισμένες επιβραβεύσεις ενισχύουν την συνοχή της ομάδας αυτής και το άτομο αποκτά μια νέα ταυτότητα, την ομαδική ταυτότητα (επιβράβευση-τιμωρία είναι μια βασική και πολύ γνωστή ψυχολογική αρχή, στην οποία στηρίζεται και η ψυχοθεραπεία της συμπεριφοράς (*Verhaltenstherapie*). Την αρχή αυτή επιβεβαίωσε και η προαναφερθείσα έρευνα του ANDERSON (1923) στον τόπο συγκέντρωσης των φυγόπονων αλητών εκτός πόλεως όπου περνούσαν τον ελεύθερο χρόνο τους τον λεγόμενο "*Jungle*" (βλ. MATZA 1973, σελ. 37 επ.). Ο ANDERSON μάλιστα διαπίστωσε ότι σε ορισμένα άτομα η τέχνη της αφήγησης διαφόρων ιστοριών έχει αναπτυχθεί τόσο πολύ που θα την ζήλευαν και επαγγελματίες ακόμη. Χαρακτηριστική είναι η "περίπτωση" Wolfgang NEUSS στη Δυτική Γερμανία (βλ. SALVATORE, 1981).

γ) ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ "ΚΑΡΙΕΡΑ" ΤΩΝ ΦΥΓΟΠΟΝΩΝ ΑΛΗΤΩΝ.

Όπως ήδη έχει λεχθεί μια από τις βασικές αιτίες που οδηγούν στη φυγοπονία των αλητών είναι το χάσιμο της προσωπικής ταυτότητας. Μια άλλη βασική αιτία είναι ο αλκοολισμός. Το αλκοόλ είναι ένας βασικός παράγοντας που ωθεί τα άτομα αυτά στην απομάκρυνση από τους γονείς τους, την οικογένειά τους, τις γυναίκες τους κ.λ.π. Το αλκοόλ παίζει αποφασιστικό ρόλο στην "καριέρα" των φυγόπονων αλητών αλλά δεν είναι αυτό καθ'εαυτό που τους οδήγησε να γίνουν αυτοί που είναι· αλλά κυρίως τα προσωπικά προβλήματα τα μετά από απογοητεύσεις πικρίες και παραμονή σε διάφορα σωφρονιστικά καταστήματα.

Η παραμονή σε φυλακή ή άσυλο δίνει την πρώτη δυνατότητα για επαφές με τέτοιες ομάδες.

Συνήθως η σχέση με το αλκοόλ αποκτά ιδιαίτερη σημασία όταν χρησιμοποιείται από άτομα κοινωνικά μη ενσωματωμένα ή αρνητικά στιγματισμένα. Γεγονός πάντως είναι ότι πολύ φυγόπονοι αλήτες δεν είναι αλκοολικοί. Όπως επίσης γεγονός είναι ότι πολλοί καταφεύγουν στις ομάδες των φυγόπονων αλητών, όχι για να αποκτήσουν κοινωνικές επαφές αλλά με την ελπίδα ότι απ' εκεί θα έχουν πρόσβαση σε αλκοολικά ποτά (βλ. GIRTLE 1980, σελ. 10 επ.).

Η προσπάθεια των φυγόπονων αλητών να παρουσιάσουν την αρνητική τους στάση έναντι της εργασίας σαν κάτι το "θετικό" κάτι που αξίζει τον κόπο να το επιδιώκει κανείς, αφού η αξία της "ελευθερία" αξίζει περισσότερο από την εργασία εντάσσεται στα πλαίσια των μηχανισμών θετικής προς τα έξω παρουσίας της προσωπικής τους ταυτότητας.

δ) Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΦΥΓΟΠΟΝΩΝ ΑΛΗΤΩΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΩΝ.

1. Η αλητεία είναι καθαρά κοινωνικό φαινόμενο που είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με τις κοινωνικές δομές. Η προσωπική αντίληψη του ποινικού νόμου, αλλά και της παραδοσιακής εγκληματολογίας δεν μπορεί να εξηγήσει το φαινόμενο της αλητείας. Η νέα αντίληψη της ψυχολογίας και της εγκληματολογίας είναι ότι η ψυχική προσωπικότητα δεν είναι κάτι το στατικό και διαμορφώνεται ανάλογα πάντοτε με την αλληλοεπίδραση ή αλληλόδραση (*Inter-*

aktion) μεταξύ ατόμου και καστάστασης.

Επομένως η αναζήτηση των αιτιών της αλητείας αλλά και γενικά της παρεκκλίνουσας ή εγκληματικής συμπεριφοράς δεν πρέπει να είναι προσωποκεντρική, αγνοώντας έτσι τους θεσμούς κοινωνικού ελέγχου τους μηχανισμούς αρνητικών χαρακτηρισμών και στιγματισμών και την κοινωνική αντίδραση (βλ. π.χ. *BECKER 1973 KAISER/KERNER/SACK/SHELLHOSS* (εκδ.) 1985, *SACK 1968*, *ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ 1985 α*).

Η επίδραση της κοινωνικής πολιτικής που υλοποιείται με τις κοινωνικές ασφάλειες, τις οικογενειακές παροχές και τα άλλα μέτρα κοινωνικής αρωγής του "κράτους-πρόνοια" σήμερα, τείνει στην εξαφάνιση της αλητείας σαν κοινωνικού προβλήματος. Μπορούμε λοιπόν να ισχυριστούμε ότι για την αντιμετώπιση της αλητείας πρέπει περισσότερο να λαμβάνονται υπόψη οι κοινωνικές δομές παρά η "μεταχείριση" του ατόμου. Δηλαδή, η ορθή αντιμετώπιση της αλητείας είναι κυρίως θέμα πρόληψης με μέτρα κοινωνικής και όχι κατασταλτικής πολιτικής (βλ. *ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ 1985*, σελ. 138 επ.).

2. Ο ποινικός μας κώδικας τοποθετεί την αντιμετώπιση των φυγόπονων επαιτών και αλητών στο πεδίο της καταστολής και στο πεδίο της κοινωνικής διαπαιδαγώγησης (αρθ. 407 και 408) απειλώντας τους δράστες με τις ελαφρότερες ποινές φυλάκισης που απαντούν στον ποινικό κώδικα (μέχρι τριών μηνών) και από την άλλη πλευρά καθιερώνει το μέτρο ασφαλείας εφ' όσον εκπληρώνονται ορισμένες προϋποθέσεις (αρθρ. 72 του Π.Κ. περισσότερα πάνω σ' αυτή την προβληματική βλ. *ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ 1985*, σελ. 253, *ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ 1985*, σελ. 140 επ.).

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία οι καταδικασθέντες επαίτες και αλήτες στην Ελλάδα από το 1980-1984, κυμαίνονται περίπου στους εκατό (σε απόλυτους αριθμούς) ετησίως και το εκατοστιαίο ποσοστό στην εγκληματικότητα γενικά είναι μηδαμινό (0,1%) (βλ. *ΕΣΥΕ: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ 1986*, Πιν. 4 σελ. 46).

Αυτό επιβεβαιώνει επίσης ότι η αλητεία και επαιτεία σαν κοινωνικό φαινόμενο είναι ξεπερασμένο πλέον.

ΕΠΙΛΟΓΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ

- ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ Σ*: Οι επαίται εις την περιφέρειαν του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, (αρ. 3 δημ. Σπουδ. Ποιν. Επιστήμης Α.Π.Θ.), Θεσσαλονίκη 1966.
- ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ Σ*: Εγκληματολογία 1 - Θεσσαλονίκη 1985.
- ANDERSON N*: *The Hobo, Chicago 1923*.
- BABARETOS Γ.Α*: Ποινικός Κώδιξ, έκδοσης Ε' Αθήνα 1980.
- BECKER H.S*: *Outsiders, Glencoe, 1963* (γερμανικά: *Aussenseiter Frankfurt am Main 1973*).
- BRUSTEN M, HOHMEIER J* (Hrsg): *Stigmatisierung 1 und 2, Zur Produktion gesellschaftlicher Randgruppen, 2 Bde, Neuwied, 1975*.

- ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ Η: Μεταχείριση εγκληματία, Αθήνα-Κομοτηνή 1985.
- ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ Η: Η εγκληματολογία της κοινωνικής αντίδρασης, Αθήνα-Κομοτηνή 1985 α.
- ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ: Στατιστική της Δικαιοσύνης έτους 1984, Αθήνα 1986.
- ERIKSON E.H: *Identitat und Lebenszyklus*, Frankfurt a.M. 1979.
- FURSTERNBERG F: *Randgruppen in der modernen Gesellschaft*, in: *Soziale Welt*, 16 Jg. S. 236 ff. 1965.
- GALANIS G.N: *Migrantenkriminalitat in der Presse* Berlin 1987.
- GIRTLER R: *Vagabunden in der Grobstadt. Soziologische Gegenwartsfragen* 44, Wien 1980.
- GOFFMAN E: *Stigma*, Frankfurt a.M. 1967.
- GOFFMAN E: *Verhalten in sozialen Situationen*, Gutersloh, 1971.
- GOFFMAN E: *Interaktionsrituale*, Frankfurt a.M. 1972.
- HARMEL H.A: *Soziale Randschichten: Nichtsebhafte*, in: A. Bellebaum und H. Braun, *Reader Soziale Probleme*, I. Empirische Befunde, Frankfurt, 1974.
- HAUSSER K: *Identitatsentwicklung*, Harper u. Row, Publishers, New York 1983.
- HOLLSTEIN : *Die gespaltene Generation*, Belin, Bonn 1983.
- KAISER/KERNER/SACK/SHELLHOSS (Hrsg): *Kleines Kriminologisches Worterbuch* Heidelberg 1985.
- KARSTEDT S: *Soziale Randgruppen und soziologische Theorien*, in: *Brusten u. Hohmeier (Hrsg)* 1 Bd. S. 169 ff., 1975.
- KRAPPMANN L: *Soziologische Dimensionen der Identitat* Stuttgart 1978.
- KONTΑΞΗΣ Α.Κ: Ποινικός Κώδικας (συνδιασμός θεωρίας και πράξης) Τόμος Β' ειδικό μέρος, Αθήνα, 1987.
- MATZA D: *Adweichendes Verhalten*, Heidelberg 1973.
- ΜΠΑΚΑΤΣΟΥΛΑΣ Μ: Οι φυγόπονοι επαίται και αλήται, Αθήνα 1944.
- SACK F: *Neue Perspektiven in der Kriminologie*, in: *Sack/Konig (Hrsg): Kriminalsoziologie*.
- SALVATORE G: *Der Mann mit der Pauke*, Wolfgang Neuss, Berlin 1981 S. 432 ff. Frankfurt a.M. 1974.
- YOUNG J: *New Directions in Subcultural Theory*, in: J. Rex (Hrsg), *Approaches to Sociology, An Introduction to Major Trends in British Soziology*, London, S. 160-186, 1974.